

Recenzja

Rozprawy doktorskiej na stopień dr n. o zdr. mgr Bianki Misiak nt. „Ocena zasobów zdrowotnych personelu pielęgniarskiego po 40 roku życia z województwa podlaskiego.” wykonanej pod kierunkiem dr hab. Jolanty Lewko z Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku – zlecona Uchwałą Rady Wydziału Nauk o Zdrowiu UMB z dnia 25 kwietnia 2017r.

Zlecona mi do recenzji dysertacja posiada typowy układ dla tego typu prac. W obszernym wprowadzeniu, liczącym 60 stron, Autorka w sposób syntetyczny omawia aktualny stan wiedzy na tematy związane ogólnie ze zdrowiem i jego uwarunkowaniami przechodząc następnie zagadnień dotyczących sytuacji zawodowej pielęgniarek w analizowanym aspekcie. Zwraca szczególną uwagę na obciążenia psychospołeczne, wypalenie zawodowe i jego skutki, obciążenie układu mięśniowo-szkieletowego, pracę zmianową, a także narażenie na czynniki fizyczne, chemiczne i biologiczne. Mgr B. Misiak znaczną część wstępu poświęca omówieniu funkcjonowania kobiet, także zawodowym, w okresie około i menopauzalnym, co w takim ujęciu jest nieczęste i co wymaga podkreślenia. Na poparcie przytaczanych cytuje szeroko aktualną literaturę tematu.

Reasumując stwierdzam, że Wstęp rozprawy doktorskiej mgr B. Misiak stanowi właściwie dobrane i przedstawione kompendium wiedzy na tematy związane ze zagrożeniem zawodowym zdrowia pielęgniarek, a szczególnie tej grupy, która ma długi staż zawodowy. Stanowi jednocześnie dobre

wprowadzenie do właściwego tematu rozprawy, który został szczegółowo przedstawiony w Rozdziale „Założenia i cel pracy”.

Rozdział ten składa się z 2 części. Doktorantka najpierw szeroko pisze, aż na 4 stronach, o założeniach, co tak naprawdę należy potraktować, zdaniem recenzenta, jako kontynuację wprowadzenia do tematu pracy. Cel zasadniczy, jak również cele szczegółowe zostały sformułowane poprawnie i odpowiadają problemowi badawczemu, który został przedstawiony w tytule rozprawy. Tak przedstawiony cel uważam za ciekawy i oryginalny, mający również charakter poznawczy i praktyczny. W celu uszczegółowienia badań Autorka precyzuje 3 cele szczegółowych, z których niektóre, zdaniem recenzenta, powinny znaleźć się w części metodycznej pracy.

W Rozdziale „Materiał i metody” Mgr B. Misiak w badaniach wykorzystwała kilka narzędzi badawczych takich jak:

- metoda sondażu diagnostycznego w postaci autorskiej ankiety zawierającej 23 pytania. Pytania mają charakter zamknięty, są sformułowane jasno i układają się w sposób logiczny.
- 8 standaryzowanych kwestionariuszy innych autorów obejmujących ocenę jakości życia, ocenę ogólnego stanu zdrowia, ocenę satysfakcji z życia, ocenę objawów menopauzy, wypalenie zawodowe, psychospołeczną ocenę warunków pracy oraz samoocenę respondenta. Należy podkreślić, że rzadko zdarza zastosowanie tak bogatego zestawu narzędzi badawczych w dysertacjach doktorskich. Zastosowane narzędzia badawcze zostały przez Doktorantkę w tej części rozprawy szczegółowo omówione.

Zdaniem recenzenta dobór narzędzi badawczych jest właściwy, gwarantuje w pełni realizację założonych celów pracy. Podobnie grupa badanych pielęgniarek licząca 523 osoby, gwarantuje uzyskanie poprawnych wyników i umożliwia przeprowadzenie ich właściwej analizy statystycznej, co zostało szczegółowo omówione w końcowej części Rozdziału. Dobór metod statystycznych jest poprawny i gwarantuje właściwą ocenę wyników badań.

Rozdział „Wyniki”, liczący 87 stron, stanowi najobszerniejszą część rozprawy. Autorka w sposób bardzo przejrzysty przedstawia wyniki badań uzyskane w oparciu o zastosowane narzędzia badawcze. Wyniki te zawarte są w 131 tabelach i na 77 rycinach opatrzonych obszernymi komentarzami, pogrupowanych w 5 podrozdziałach, co znacznie ułatwia lekturę pracy. Szkoda tylko, że tytuły tych podrozdziałów nie zostały zamieszczone w spisie treści (dotyczy to również innych rozdziałów). Komentarze do wyników badań stanowią dobre wprowadzenie do kolejnego rozdziału, którym jest „Dyskusja”.

W rozdziale tym na tym na 53 stronach Doktorantka w sposób bardzo dojrzały, znamionujący dobrą znajomość tematu dysertacji opartą o szeroko cytowaną literaturę, dyskutuje uzyskane przez siebie wyniki badań i konfrontuje z doniesieniami innych autorów. Dyskusję oparła o uzyskane wyniki badań w następujących grupach tematycznych: jakość życia pielęgniarek, stan zdrowia psychicznego pielęgniarek, satysfakcja z życia personelu pielęgniarskiego, zachowania zdrowotne pielęgniarek, ocena psychospołecznych warunków pracy personelu pielęgniarskiego i wypalenie zawodowe tej grupy zawodowej

We rozdziale „Wnioski”, kończących pracę, Autorka przedstawia wnioski pogrupowane w 4 bloki tematyczne będące w zasadzie odpowiedzią na sformułowane wcześniej cele szczegółowe w celu pracy. W każdym z nich jest od 3 do 9 wniosków – w sumie 30 wniosków, co powoduje, że te najbardziej istotne rozmywają się. Biorąc pod uwagę tytuł rozprawy należałoby, zdaniem recenzenta, przede wszystkim wyeksponować wnioski bezpośrednio łączące się z tematem rozprawy.

Piśmiennictwo liczące 284 pozycje literatury, głównie krajowej, jest dobrze dobrane do tematu pracy. Cytowane prace to najnowsze doniesienia obejmujące głównie te z ostatnie 10 lat. Doktorantka zapoznała się szczegółowo z literaturą tematu, o czym świadczy przegląd literatury zaprezentowany we wstępie oraz dojrzała dyskusja wyników pracy w konfrontacji z doniesieniami innych autorów, a także wnioski z niej wypływające. Krótkie streszczenie w języku polskim i angielskim w sposób bardzo komunikatywny zapoznaje

czytającego z istotnymi elementami pracy, co uważam za istotną zaletę. Aneks zawiera: spis tabel i rycin (przy dużej ich ilości bardzo ułatwia lekturę pracy), oraz autorską ankietę wykorzystaną w badaniach.

Reasumując pragnę stwierdzić, że przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska na stopień dr n. o zdr. mgr Bianki Misiak nt. „Ocena zasobów zdrowotnych personelu pielęgniarskiego po 40 roku życia z województwa podlaskiego.” wykonana pod kierunkiem dr hab. Jolanty Lewko w pełni spełnia wymogi stawiane dysertacjom na stopień dr nauk o zdrowiu. Jest ona napisana ładnym językiem oraz jest bez zarzutu pod względem edytorskim. Drobne uwagi, które wcześniej poczyniłem, mają charakter porządkujący i nie kwestionują wartości pracy. Stanowi ona, zdaniem recenzenta, dojrzałe opracowanie naukowe mające walory poznawcze mogące również znaleźć zastosowanie praktyczne w profilaktyce pracy pielęgniarki. Uważam, że uzyskane wyniki badań powinny być impulsem do dalszych badań epidemiologicznych obejmujących znacznie większą populację pielęgniarek nie tylko z woj. podlaskiego. Problem ten stanowi nie tylko ważny problem medyczny ale również społeczny dla tej grupy zawodowej. Wyrażam uznanie dla Doktorantki oraz Pani Promotor za podjęcie tego problemu jako tematu dysertacji doktorskiej, mieszczącej w zagadnieniach dziedziny nauk o zdrowiu.

W związku z powyższym uzasadnieniem zwracam się do Wysokiej Rady Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku o dopuszczenie mgr Bianki Misiak do dalszych etapów przewodu doktorskiego w dziedzinie nauk o zdrowiu.

Białystok 12.05.2017

Prof. dr hab. n. med. Jan Karczewski